

Motion till riksdagen 2017/18:418

av **Christina Örnebjär (L)**

Barn som har en förälder med kognitiva svårigheter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella riktlinjer för stöd till personer med kognitiva svårigheter före, under och efter en graviditet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kunskap kring vad det innebär att ha en förälder med kognitiva svårigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inhemska adoptioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I FN:s mänskliga rättigheter står det att varje vuxen människa har rätt att få barn. Det är ett ställningstagande som bland annat är till för att förhindra att vissa grupper ska utsättas för tvångssterilisering. Rätten att bli förälder gäller alla och personer med kognitiva svårigheter är inte och ska inte vara ett undantag. Däremot behöver personer med kognitiva svårigheter många gånger extra stöd.

Unga vuxna med kognitiva svårigheter som exempelvis en utvecklingsstörning, förvärvad hjärnskada, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning inom autismspektrum som Asperger har ofta inte förmågan att ta hand om ett barn på egen hand. Många har samtidigt svårt att acceptera att de är i behov av stöd, vilket kan drabba både dem själva och barnen. För att få stöd ligger det ett stort ansvar på individen själv att söka och ta emot stöd och hjälp. Vi ser också att en hög andel av dessa barn blir omhändertagna och placerade i samhällets vård.

Idag finns inga nationella riktlinjer att hålla sig till när en person med kognitiva svårigheter väntar barn. På vissa håll har man kommit långt i arbetet inom kommun och landsting. Det handlar både om förebyggande arbete, under en graviditet och efteråt. Det finns till exempel kommuner där man kan låna en datadocka att antingen testa på

hur det är att vara förälder eller att träna på föräldraskapet, vilket man bland annat tror lett till färre tonårsgraviteter.

Det finns inte särskilt mycket forskning på området men det som finns ger vid handen att ett anpassat och adekvat stöd för de blivande föräldrarna ökar förutsättningarna för att de ska kunna sköta om sina barn. Det krävs dock att insatserna är anpassade till personens specifika behov och att kunskapen kring de svårigheter som kan uppstå finns hos de som möter personen inom exempelvis mödravården. Annan forskning visar att det bara är ett fåtal som kan ta åt sig informationen (Socialstyrelsen 2007). Hjälpen och stödet behöver finnas genom hela barnets uppväxt. Det finns de som kan klara av ett föräldraskap, men inte alla. Det finns ingenting som reglerar det faktum att förebyggande stödinsatser måste ges.

Det behövs nationellt riktlinjer för att kunna möta personer med kognitiva svårigheter redan före en eventuell graviditet, under och givetvis efter.

För barnen behöver det finnas stöd och hjälp under hela uppväxten, och kunskapen kring vad det innebär att ha en förälder med kognitiva svårigheter måste öka. Det gäller inte minst inom skola och förskola. Många gånger är det barn som hamnar utanför gemenskapen, blir mobbade eller själva av olika orsaker har svårt att klara skolan. Enligt forskning var 42 procent av barnen till föräldrar med en utvecklingsstörning försenade i sin utveckling (Socialstyrelsen 2007). Flera andra rapporter har visat på att dessa barn kan bli försummade, understimulerade och utveckla beteendessvårigheter och emotionella svårigheter. Dödligheten och skadorna är högre för den här gruppen barn då föräldrarna helt enkelt inte förstått faror.

Eftersom det är först när föräldrar misslyckats i sin föräldraroll som socialtjänsten har ett ansvar har det ofta gått alldeles för långt innan barnet får den hjälp hen borde ha. Det obligatoriska stöd som borde finnas så snart en graviditet konstaterats saknas.

En uppskattning gör gällande att det i Sverige föds minst 1 400 barn med föräldrar med kognitiva svårigheter. Mellan 40 och 60 procent av dessa omhändertas. Bättre utredningsinstrument tillsammans med större möjlighet till inhemska adoptioner skulle göra att barn som inte kommer att komma tillbaks ändå skulle få kunna behålla det biologiska nätverket.

Christina Örnebjär (L)